

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

Το κωμικό και η σημασία του γέλιου

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα έχουν γίνει πολλές **προσπάθειες** από αξιόλογους φιλόσοφους, όπως ο Νίτσε ή ο Κάντ, να οριστεί το κωμικό, η κωμωδία και η διαφορά της από την τραγωδία και το γέλιο. Οι ορισμοί αυτοί, παρόλο που διαφέρουν μεταξύ τους, παρουσιάζουν πολλά κοινά σημεία.

Η κωμωδία είναι μία μίμηση των πιο συνηθισμένων ανθρώπων, όχι όμως σε όλα τους τα ελαττώματα, αλλά σε ένα, στο κωμικό. Το κωμικό δηλαδή, είναι ένα λάθος και μια ασχήμια, ανώδυνη και αβλαβής. Προκαλείται όταν διαψεύδεται ξαφνικά μια **έντονη προσδοκία** μας. Η διάψευση αφορά ένα αντικείμενο που δεν μας ενδιαφέρει σοβαρά, γιατί διαφορετικά προκαλείται θλίψη και όχι ευθυμία. Όμως, στοιχείο κωμικό μπορεί να αποτελέσει και κάτι μικρό και ασήμαντο, όταν του προβάλλουμε την αξίωση ότι είναι κάτι μεγάλο και γεμάτο σημασία. Ξαφνικά και απρόοπτα αποκαλύπτεται αυτό που πραγματικά είναι. Η διάψευση αυτή προκαλεί το γέλιο. Το κωμικό δεν έχει μόνο ως αντικείμενο τη σάτιρα και τα αστεία θέματα, αλλά και πένθιμα, ώστε να αφαιρεθεί κάπως το βάρος της θλίψης από ένα θλιβερό γεγονός και να δειχθεί μια καλοκάγαθη διάθεση παρήγορης συμπόνιας στους θλιμμένους και στους πονεμένους.

Για να καταλάβουμε το γέλιο, θα πρέπει να το τοποθετήσουμε στο φυσικό του περιβάλλον που είναι η **κοινωνία**. Πρέπει προπάντων να καθορίσουμε τη χρήσιμη λειτουργία του, που είναι μία κοινωνική λειτουργία.

Σύμφωνα με τον Νίτσε, γέλιο σημαίνει να είσαι χαιρέκακος, αλλά με καλή έννοια. Το γέλιο και το κωμικό μπορεί να οριστεί και ως «γκροτέσκο», δηλαδή χονδροειδές (γελοίο). Το γέλιο που προκαλείται από το γκροτέσκο κωμικό συγγενεύει με την αθώα ζωή και την απόλυτη χαρά.

Ένας άλλος τρόπος για να προκαλέσει κανείς το γέλιο είναι η σάτιρα. Η σάτιρα από τη μια μεριά ξεσκεπάζει την ανοησία και από την άλλη καυτηριάζει το κακό. Χαρακτηριστικό είδος σάτιρας αποτελεί ο Καραγκιόζης. Ο Καραγκιόζης είναι ο πρωταγωνιστής του ελληνικού θεάτρου σκιών. Το θέαμα αυτό έχει ρίζες στην εποχή της τουρκοκρατίας. Ο Καραγκιόζης αναπαριστά τον Έλληνα εκείνης της εποχής. Αρχικά αποτέλεσε περιθωριακό θέαμα, στα τέλη όμως του 19ου αιώνα απέκτησε νέα μορφή και περιεχόμενο. Αγαπήθηκε πολύ από τους Έλληνες γιατί μαζί με τους «συμπρωταγωνιστές» του, και κυρίως τον Χατζιαβάτη, σατίρισε έναν **τρόπο ζωής** με αναφορές σε όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Ν.Δ., από την ιστοσελίδα της εφ. *Το πρώτο βήμα*. 1ο Πειραματικό Γενικό Λύκειο Αθηνών – Γεννάδειο, 2001-2002 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. (Μονάδες 15)

A1. Πώς προκαλείται, σύμφωνα με τον συγγραφέα, το κωμικό; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A2. (Μονάδες 10)

A2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

(μονάδες 10)

B1. (Μονάδες 10)

B1. Να συντάξετε μία παράγραφο 60-80 λέξεων στην οποία θα χρησιμοποιήσετε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: προσπάθειες, γέλιο, έντονη προσδοκία, κοινωνία, τρόπο ζωής.

(μονάδες 10)

B2. (Μονάδες 15)

B2. «Η διάψευση αυτή προκαλεί το γέλιο»:

1. Να αιτιολογήσετε την επιλογή της ενεργητικής σύνταξης από τον συγγραφέα.

(μονάδες 5)

2. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

(μονάδες 10)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που προκαλούν το γέλιο. Σ' ένα πρώτο επίπεδο το γέλιο προκαλείται όταν διαψεύδεται μία μεγάλη ή ασήμαντη προσδοκία και την βλέπουν οι άνθρωποι στις πραγματικές της διαστάσεις. Ακόμη, το κωμικό στοιχείο αντλείται από πένθιμες καταστάσεις με στόχο την ανακούφιση/παρηγοριά του κοινού. Ως προς την κοινωνική του διάσταση η πρόκληση του γέλιου έρχεται μέσα από χονδροειδή κωμικά σχόλια που αγγίζουν το γελοίο («γκροτέσκο»), αλλά συνάμα δείχνουν τη χαρά και την αθωότητα και, τέλος, από τη σάτιρα που αποκαλύπτει μέσω του χιούμορ τα ελαττώματα του συλλογικού βίου.

A2.

Πλαγιότιτλος 1ης παραγράφου: «Οι ανά τους αιώνες προσπάθειες ορισμού της κωμωδίας»

Πλαγιότιτλος 2ης παραγράφου: «Ο ορισμός του κωμικού και οι πηγές πρόκλησης γέλιου»

Πλαγιότιτλος 3ης παραγράφου: «Η κοινωνική διάσταση του γέλιου»

Πλαγιότιτλος 4ης παραγράφου: «Το κωμικό ως “γκροτέσκο”»

Πλαγιότιτλος 5ης παραγράφου: «Τα χαρακτηριστικά της σάτιρας»

B1. Οι ηθοποιοί που υπηρετούν την κωμωδία έχουν μια εξαιρετικά δύσκολη αποστολή. Σε μια εποχή όπου κυριαρχούν τα προβλήματα και ο **τρόπος ζωής** έχει αλλάξει κάνοντας τους ανθρώπους να γελούν ολοένα και λιγότερο, οι **προσπάθειες** των ηθοποιών επικεντρώνονται στο πώς θα προκαλέσουν το **γέλιο** των θεατών. Τους δημιουργείται η **έντονη προσδοκία** να εκπληρώσουν την αποστολή τους ως καλλιτέχνες όχι μόνο για την προσωπική τους ευχαρίστηση, αλλά και για την αναβάθμιση της **κοινωνίας**.

B2.

1. Με την ενεργητική σύνταξη δίνεται βαρύτητα στο υποκείμενο που ενεργεί («η διάψευση»)

2. Μετατροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική

Ενεργητική: Η διάψευση αυτή **προκαλεί** το γέλιο

Παθητική: Το γέλιο **προκαλείται** από τη διάψευση αυτή.